

**BOSCH EN
HOVENSCHOOL**

Gedragsprotocol

voor een veilige basisschool

Versie November 2020

1. Doel van het gedragsprotocol	3
2. Sociaal emotionele ontwikkeling op de BHS	4
1. Methode	
2. Leerlingvolgsysteem	
3. School- en klassenafspraken	
3. Pesten	6
1. Begripsomschrijving	
1. Plagen of pesten	
2. Rolverdeling bij pesten	
2. Online pesten	
3. Schoolafspraken omtrent pesten	
4. Signaleren	10
5. Aanpak	12
1. Preventieve aanpak	
1. KiVa-lessen	
2. Groepsgesprekken	
3. Week tegen pesten	
4. Contact met ouders	
5. Samenwerking met Op Stoom	
6. Mediawijsheid	
2. Aanpak bij ruzie of pestgedrag	
3. Curatieve aanpak	
1. Signalering	
2. KiVa-team	
3. Groepsgesprekken	
4. Steungroepaanpak	
5. Herstelaanpak	
6. Inlichting ouders	
4. Externe hulp	
5. Schorsing of verwijdering	
6. Organisatie	17
1. Contactpersonen	
2. Taakverdeling	
1. Coördinator pestbeleid	
2. Vertrouwenspersoon leerlingen	
3. Vertrouwenspersoon leerkrachten en ouders	
4. Vertrouwenspersoon TWijs	
5. Aandachtsfunctionaris	
Bijlagen	20
A. Begeleiding van de gepeste leerling en de pester	
B. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling en de leerling die pest	
C. Advies aan ouders	

1. Doel van het gedragsprotocol

Voor u ligt het gedragsprotocol van de Bosch en Hovenschool. Sinds 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht te zorgen voor een veilige schoolomgeving. Er zijn een aantal verwachtingen ten aanzien van scholen:

- ✓ Scholen voeren een actief sociaal veiligheidsbeleid uit;
- ✓ De sociale veiligheid van de leerlingen wordt gemonitord. De monitor moet een representatief en actueel beeld geven van het klasklimaat en het welbevinden van leerlingen;
- ✓ Er is een vast aanspreekpunt voor de ouders en leerlingen. Deze persoon coördineert tevens het beleid tegen pesten.

Het doel van het gedragsprotocol is:

- Bovengenoemde verwachtingen omschrijven zodat deze bekend zijn bij leerkrachten en ouders.
- “Alle kinderen voelen zich veilig tijdens hun basisschoolperiode, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”.
- Dit protocol biedt de leerkrachten (en ouders) een handvat om pestgedrag te voorkomen en indien nodig aan te pakken.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en door wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan en zich te ontwikkelen.
- Leerkrachten, ouders en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit gedragsprotocol.

2.1 Methode

De methode die we gebruiken voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen is KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op het versterken van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten op basisscholen. KiVa zet in op positieve groepsvorming en stimuleert de sociale vaardigheden en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is, wat zij ertegen kunnen doen en hoe je met elkaar een fijne groep bent en blijft. In dit gedragsprotocol komen diverse werkvormen in zowel de preventieve als curatieve aanpak uitgebreider aan bod.

2.2 Leerlingvolgsysteem

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen van groep 3 tot en met 8 vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer of ondersteuning bij de ontwikkeling van een leerling. De sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen van groep 1 en 2 worden gevolgd d.m.v. de observatie van de leerkrachten en het invullen van KIIK leerlingvolgsysteem.

2.3 School- en klassenafspraken

De leerkrachten maken aan het begin van het jaar klassenafspraken samen met de kinderen. Op deze manier voelen de kinderen zich medeverantwoordelijk voor de gemaakte afspraken en de sfeer in de groep. Daarbij bespreken de leerkrachten met de kinderen de schoolafspraken. Het onderling plagen en pesten wordt hier ook benoemd en besproken. De school- en klassenafspraken worden regelmatig herhaald in de KiVa-lessen. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij in groepsgesprekken meer aandacht aan de afspraken rondom pestgedrag. De afspraken hangen zichtbaar in de klas en door de school. (zie bijlage D)

3.1 Begripsomschrijving

3.1.1. Plagen of pesten

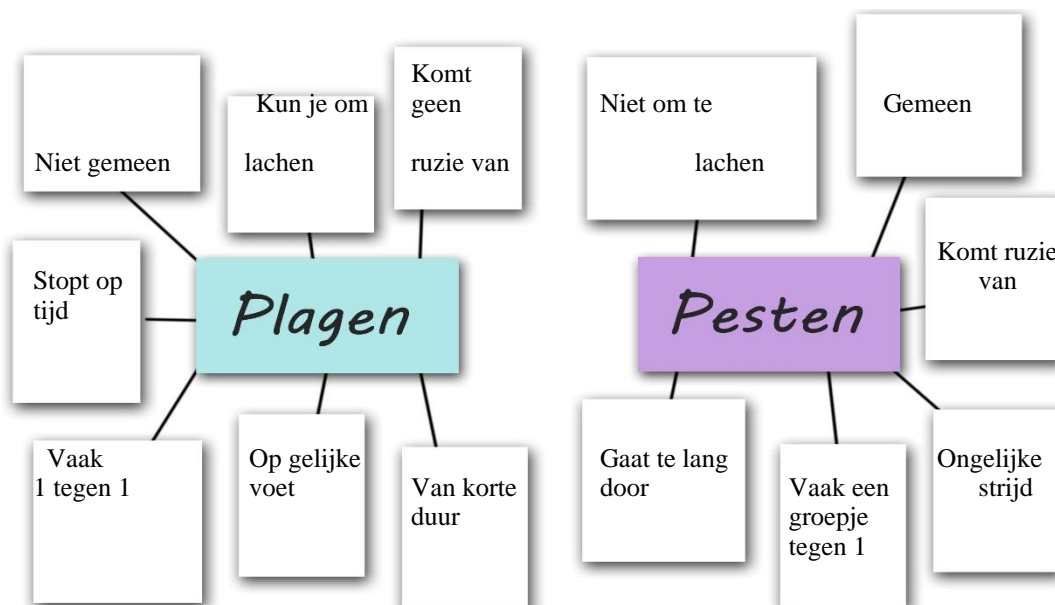
Plagen is iets anders dan pesten. Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag?

Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben; ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudige onderscheid is: *Bij plagen zijn beide partijen even sterk; het is niet de bedoeling bewust te kwetsen en het is van korte duur.*

Onze definitie van plagen: Plagen is wederzijds en wordt door beide partijen als niet kwetsend ervaren. Het is niet gemeen bedoeld en er komt geen ruzie bij kijken.

Onze definitie van pesten: Pestgedrag is gedrag dat zich structureel en systematisch herhaalt en gericht is op één of enkele specifieke personen die dit als kwetsend ervaren. Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen om, zoals ouders, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en dat kinderen anderzijds moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

3.1.2. Rolverdeling bij pesten

Pesten is een groepsproces waarbij verschillende rollen bestaan. In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol hebben, maar zich gedragen op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer; het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

3.2 Online pesten

Online pesten is het pesten via de digitale media. Dit zijn social media zoals YouTube, Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram, SnapChat, What's app etc. Via deze digitale media kan je heel gemakkelijk dreigende berichten versturen, belastende foto's of filmpjes plaatsen of iemand uitschelden. Online pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de ouders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

In de gebruikersvoorwaarden van veel social media kanalen staat dat een dergelijk programma niet bedoeld is voor jongeren onder de 13 jaar. Ouders zijn derhalve aansprakelijk voor hun kind als hij of zij wel gebruik maakt van de mogelijkheden op social media ondanks dat ze nog geen 13 jaar oud zijn. Aangezien we waarnemen dat veel leerlingen gebruikmaken van deze apps, vinden we het noodzakelijk om hier aandacht aan te besteden in dit gedragsprotocol.

Het stappenplan voor school na een melding van online pesten

(Dit stappenplan is een advies van Stop pesten nu)

1. **Bewaar de berichten.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, gesprekken opslaan).
2. **Blokkeren van de afzender.** Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de afzender kan blokkeren.
3. **Probeer de dader op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.
4. **Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.** Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. **Verwijs de ouders zo nodig door.** Op www.stoppestennu.nl worden ouders/kinderen doorverwezen naar verschillende websites. Hier kan ook meer informatie vandaan gehaald worden.
6. **Adviseer aangifte.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101).
7. **De vertrouwenspersonen .** Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de vertrouwenspersonen.

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen? Hieronder staan 10 tips:

1. Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
2. Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
3. Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
4. Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
5. Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
6. Ga weg uit een chatroom als er iets vervelends gebeurt.
7. Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
8. Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
9. Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
10. Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

3.3 Schoolafspraken omtrent pesten

Op de Bosch en Hovenschool zijn afspraken opgesteld omtrent pesten. Deze schoolafspraken worden aan het begin van het schooljaar in alle klassen met de kinderen besproken.

1. Ga met anderen om zoals je dat zelf ook prettig vindt.
2. We blijven van elkaar af.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en spreken elkaar op een fatsoenlijke manier aan.
4. Als je kwaad bent, probeer een ruzie dan met praten op te lossen, lukt dit niet, ga dan naar de meester of juf.
5. Vertel aan de juf of meester als er iets gebeurt, wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
7. Blijft de pester doorgaan, vertel het dan tegen de meester of de juf.
8. Als je iemand gaat pesten, zit je zelf in de nesten!
9. Word je gepest, praat er dan met je ouders over en houd het niet geheim.
10. We geven opstekers, geen afbrekers.
11. Je blijft van spullen van een ander af en anders vraag je eerst toestemming of je de spullen mag gebruiken.
12. We luisteren naar elkaar.
13. We laten iedereen in zijn waarde. Je mag eruit zien zoals je wilt.
14. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn welkom op onze school.

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt.

Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer het naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering;
- Heeft slechte schoolprestaties.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.

Deze lijst geeft echter geen volledige opsomming. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm overschrijden.

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

- je mag niet klikken, maar.....
als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3: Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na. Middels onderstaande interventies in de praktijk willen we een zo veilig mogelijk klimaat creëren voor alle kinderen op school. We streven naar een veilig klimaat waarin kinderen zich weerbaar kunnen opstellen tegen pestgedrag en hierbij steun hebben aan sociale competenties.

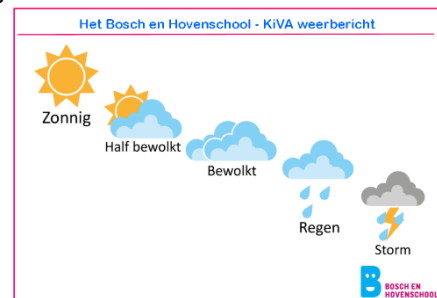
5.1 Preventief

5.1.1 KiVa-lessen

Minimaal één keer in de week wordt in de klassen een KiVa-les gegeven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terugkomen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

5.1.2. Groepsgesprekken

Naast de KiVa-lessen vinden ook preventief groepsgesprekken plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen. Daarbij kunnen de leerkrachten gebruik maken van het weerbericht.

5.1.3 Week tegen pesten

Jaarlijks wordt nationaal de 'Week tegen pesten' georganiseerd. We vinden het belangrijk om hier samen met de kinderen aandacht aan te besteden. Elk jaar maken de leerkrachten hun lessen passend bij het thema van de Week tegen pesten.

5.1.4 Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. Door middel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online KiVa-oudergids. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

5.1.5 Samenwerking met Op Stoom

Op Stoom verzorgt de voor-, tussen- en naschoolse opvang. Regelmatig is overleg tussen beide partijen. Op Stoom is op de hoogte van het gedragsprotocol en maakt tevens gebruik van de stop-loop-praat methode (zie paragraaf 5.2). Is er sprake van pesten dan houden beide partijen elkaar op de hoogte. Wanneer nodig treden Bosch en Hovenschool en Op Stoom gezamenlijk op. Vanuit Op Stoom heeft een medewerker een deel van de KiVa-training gevolgd.

5.1.6 Mediawijsheid

Op de Bosch en Hovenschool besteden we in de groepen 7 en 8 aandacht aan mediawijsheid. Jaarlijks doen beide groepen mee aan de landelijke quiz Mediawijs. In elke groep worden 5 lessen gegeven via Kidsweek. In groep 8 komt bureau Halt 1x per jaar een les geven over online veiligheid. Klassikaal zijn afspraken gemaakt voor het gebruik van mobiele telefoons. Indien nodig wordt op actuele onderwerpen ingesprongen.

5.2 Aanpak bij ruzie pestgedrag

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt, dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zoveel mogelijk) recht doet en waarborgt gemaakte afspraken.

Als een leerling het gevoel heeft dat hij/zij gepest wordt, dan zijn er drie stappen die de leerling zelf kan doorlopen:

<p>Stap 1:</p> <p>Probeer er eerst zelf (en samen) uit te komen. Zeg tegen de pester dat je het niet meer leuk vindt. Praat hierbij duidelijk, sta stevig en trek een neutraal gezicht.</p>	
<p>Stap 2:</p> <p>Gaat het ongewenst gedrag door? Loop weg naar iemand die je vertrouwt (maatje).</p>	
<p>Stap 3:</p> <p>Gaat het ongewenste gedrag nog steeds door? Loop met je maatje naar de meester of juf: die grijpt in.</p>	

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Het gepeste kind wordt gevraagd of hij/zij bovenstaande stappen heeft doorlopen. Met de pester wordt besproken welk gedrag van hem/haar wordt verwacht.

Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde kinderen wordt intern met de coördinator pestbeleid/ IB-er besproken wat vervolgstappen zijn. Gekeken naar de situatie wordt de directeur, het KiVa-team en/of vertrouwenspersoon betrokken. De vervolgstappen staan beschreven bij de curatieve aanpak. De ouders van de betrokken kinderen worden op de hoogte gesteld en alle acties worden genoteerd in het leerlingdossier.

Bovenstaande stappen worden aan het begin van het schooljaar met de kinderen besproken. Ze komen door het schooljaar heen regelmatig ter sprake in de klassen.

5.3 Curatief

5.3.1 Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

5.3.2. KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van peestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, door middel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met peestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd. In de bijlagen van dit gedragsprotocol staan adviezen om met de gepeste leerlingen en de pester in gesprek.

5.3.3. Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groeps sfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het peestlachtoffer daarmee instemt.

5.3.4. Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het peestlachtoffer zelf.

5.3.5. Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

5.3.6 Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen. Ouders worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

5.4 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij, zoals de CJG-coach, de schoolarts van de GGD / Jeugdzorg of de KiVa-trainer.

5.5 Schorsing of verwijdering

In extreme gevallen wordt een leerling geschorst of verwijderd. Meer informatie over schorsing is terug te vinden in de schoolgids.

6.1 Contactpersonen

KiVateam: Martha Pels, Willem Lucas, Pieter Gulickx, Albertine Poelgeest.

Coördinator pestbeleid: Albertine Poelgeest

Vertrouwenspersoon leerlingen: Sanne Leuven

Vertrouwenspersoon leerkrachten en ouders: Judith Smit

Aandachtsfunctionaris: Albertine Poelgeest

6.2 Taakverdeling

6.2.1 Coördinator KiVa team:

Algemene taken zoals aangegeven door het ministerie van OCW:

- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het pestbeleid
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid
- Coördinatie van het pestbeleid van de school

Verder:

- Lid van het KiVa-team
- Opstellen van het gedragsprotocol, deze actueel houden en met regelmaat onder de aandacht van de leerkrachten brengen
- Zorgdragen voor voldoende materialen van de methode KiVa.
- Contactpersoon met KiVa
- De sociale veiligheid van leerlingen op school monitoren (Venster PO en KiVa-monitor)
- Aanspreekpunt voor de vertrouwenspersoon
- Krijgt scholing vanuit het samenwerkingsverband

6.2.2 Vertrouwenspersoon leerlingen:

- De vertrouwenspersoon ziet erop toe dat iedereen binnen de school op de hoogte is van de rol van de vertrouwenspersoon voor ongewenst gedrag
- De vertrouwenspersoon functioneert als eerste aanspreekpunt bij meldingen. Uitsluitend op verzoek van de melder neemt de vertrouwenspersoon een actieve houding aan. Het kan dus zijn dat de vertrouwenspersoon alleen een luisterend oor biedt. Ook kan de vertrouwenspersoon samen met de melder naar oplossingen zoeken en nagaan of oplossingen in de informele sfeer tot de mogelijkheden behoren. De vertrouwenspersoon gaat in dat geval bijvoorbeeld na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt
- De vertrouwenspersoon draagt zorg voor de eerste opvang van slachtoffers van ongewenst gedrag
- De vertrouwenspersoon verwijst de melder, indien en voor zover noodzakelijk of wenselijk, naar andere instanties gespecialiseerd in opvang en nazorg
- De vertrouwenspersoon gaat na of de gebeurtenis aanleiding geeft tot het indienen van een klacht of het volgen van een andere procedure. Hierbij verstrekt de vertrouwenspersoon informatie over de mogelijk te volgen procedures, zowel de klachtenprocedure als ook de strafrechtelijke en civielrechtelijke procedures en bespreekt de consequenties daarvan met

de melder. Hij begeleidt de melder desgewenst bij de verdere procedure en verleent desgewenst bijstand bij het doen van aangifte bij politie of justitie

- De vertrouwenspersoon neemt bij zijn werkzaamheden de grootst mogelijke zorgvuldigheid en vertrouwelijkheid in acht
- De vertrouwenspersoon informeert de ouders, voogden of verzorgers van leerlingen tot 18 jaar (Informatierecht volgens het Algemeen Burgerlijk Wetboek boek 1 art. 377c)
- De vertrouwenspersoon is verplicht het bevoegd gezag te informeren bij een klacht over seksuele intimidatie. Wanneer de vertrouwenspersoon een vermoeden heeft van een zedenmisdrijf geldt bovendien de Wet Meld- en aangifteplicht
- De vertrouwenspersoon registreert de meldingen en brengt jaarlijks, of zo nodig ook tussentijds, aan de voorzitter van de centrale directie en de MR schriftelijk verslag uit van zijn werkzaamheden. De meldingen worden hierin geanonimiseerd weergegeven
- Op basis van de opgedane ervaringen en knelpunten draagt de vertrouwenspersoon bij aan de evaluatie en de bijstelling van het beleid tegen ongewenst gedrag
- De vertrouwenspersoon houdt zich op de hoogte van ontwikkelingen op het terrein van preventie en bestrijding van ongewenst gedrag
- De vertrouwenspersoon heeft, indien gewenst, overleg met de aandachtsfunctionaris zonder de naam van de betreffende leerling kenbaar te maken

6.2.3 Vertrouwenspersoon leerkrachten en ouders:

- Opvang en begeleiding van de klager gericht op het oplossen van de klacht.
- Voorlichting geven over uw functie én over vormen van ongewenst gedrag en preventieve activiteiten organiseren gericht op voorkomen van ongewenst gedrag en onveiligheid.
- Verantwoording afleggen en beleidsadvies geven aan directie/bestuur van de school gericht op de bevordering van de sociale veiligheid.
- De vertrouwenspersoon gaat na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. De vertrouwenspersoon gaat na of de gebeurtenis aanleiding geeft tot het indienen van een klacht. Hij begeleidt de klager desgewenst bij de verdere procedure en verleent desgewenst bijstand bij het doen van aangifte bij politie of justitie.
- De vertrouwenspersoon verwijst de klager, indien en voor zover noodzakelijk of wenselijk, naar andere instanties gespecialiseerd in opvang en nazorg.
- Indien de vertrouwenspersoon slechts aanwijzingen, doch geen concrete klachten bereiken, kan hij deze ter kennis brengen van de klachtencommissie of het bevoegd gezag.
- De vertrouwenspersoon geeft gevraagd of ongevraagd advies over de door het bevoegd gezag te nemen besluiten.
- De vertrouwenspersoon neemt bij zijn werkzaamheden de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht. De vertrouwenspersoon is verplicht tot geheimhouding van alle zaken die hij in die hoedanigheid verneemt. Deze plicht vervalt niet nadat betrokkene zijn taak als vertrouwenspersoon heeft beëindigd.
- De vertrouwenspersoon brengt jaarlijks aan het bevoegd gezag schriftelijk verslag uit van zijn werkzaamheden.

6.2.4 Vertrouwenspersoon TWijs:

Daarnaast zijn er twee vertrouwenspersonen van Twijs, die fungeren als aanspreekpunt bij klachten, te weten:

- Judith Amels
- Leo Deurloo

Zij gaan na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. Wanneer dat niet het geval is en er een officiële klacht wordt ingediend, begeleiden zij de klager desgewenst bij de verdere procedure en verlenen zo nodig bijstand bij het doen van aangifte bij de politie of wijzen zij de weg naar instanties voor opvang of nazorg.

De vertrouwenspersoon van de school belt eerst zelf met één van de vertrouwenspersonen van TWijs en geeft aan dat er een klager is die graag contact wil opnemen. Dan wordt afgestemd wanneer de klager het beste zelf telefonisch contact kan opnemen. Vervolgens wordt het telefoonnummer/e-mailadres en datum/tijdstip waarop kan worden gebeld aan de klager doorgegeven. De vertrouwenspersonen voor TWijs gaan na of door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt. Wanneer dat niet het geval is en er een officiële klacht wordt ingediend, begeleiden zij de klager desgewenst bij de verdere procedure en verlenen zo nodig bijstand bij het doen van aangifte bij de politie of wijzen de weg naar instanties voor opvang of nazorg.

Meer informatie over de Stichting Geschillen Commissies Bijzonder Onderwijs vindt u op www.gcbo.nl. Het adres: Postbus 82324, 2508 EH Den Haag.

6.2.5 Aandachtsfunctionaris:

- Consulent en gesprekspartner zijn voor een collega die een geval van huiselijk geweld en kindermishandeling vermoedt op grond van eigen waarneming of door informatie van derden
- Samen met de betreffende collega een zorgplan opstellen voor de begeleiding van het gezin; bemiddelen bij problemen of knelpunten
- Relevante ontwikkelingen (landelijk en regionaal) t.a.v. huiselijk geweld en kindermishandeling volgen en de literatuur bijhouden
- De organisatie specifieke informatie voor de website 'handelingsprotocol' aanleveren en redigeren of laten redigeren
- Nieuwe medewerkers op de hoogte brengen van de werkwijze bij de instelling met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling
- Bijscholing op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling verzorgen
- Overleggen met het management over contact en afspraken op managementniveau met de ketenpartners om een doorgaande lijn te waarborgen
- Zorgen voor de informatie aan het management van meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling
- Deelnemen aan een netwerk aandacht functionarissen in de regio
- Actueel houden van de map Meldcode
- Jaarlijks de map Meldcode onder de aandacht brengen bij collega's en laten ondertekenen
- is namens de school bevoegd als beheerder en contactpersoon van de Verwijsindex
- Krijgt scholing vanuit het samenwerkingsverband

Begeleiding van de gepeste leerling en de pester

Om een gepeste leerling te helpen kun je als leerkracht meerdere dingen doen. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Overleg plegen met de gedragsspecialist / coördinator pestbeleid.
- Medeleven tonen, luisteren en (door)vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie (bijvoorbeeld: je niet afzonderen).
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest (gedragmatig).
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt (gedragmatig).
- Koppelen aan een maatje bij wie hij of zij zich prettig voelt. Hij/zij weet op deze manier van tevoren naar wie hij kan toelopen als het probleem zich voordoet en hij/zij stap 1 (zie bladzijde 10) doorlopen heeft.
- Inschakelen hulp van bijvoorbeeld: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts of GGD.
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

Niet alleen de gepeste leerling moet begeleid worden. Even belangrijk is om de pester te begeleiden. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen);
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste leerling;
- Excuses laten aanbieden;
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;
- Pesten is verboden. Wij houden ons aan deze regel: straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt;
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, of een andere manier van gedrag aanleren;
- Zoeken van een sport of club, waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn;
- Inschakelen hulp van bijvoorbeeld: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts of GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie;
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan;
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er kinderen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste kinderen lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht en dat mag niet.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op de reden. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Wat kan je veranderen? Etc. Biedt zo nodig hulp aan van de vertrouwenspersoon.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Advies aan ouders

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis / de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Het is essentieel dat kinderen gehoord worden en zowel op school als thuis kunnen praten over de dagelijkse dingen die hen bezighoudt. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en kinderen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Ouders van gepeste kinderen

1. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
2. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
3. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
4. Door positieve stimulering kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
5. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
6. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Tips om een gesprek met uw kind te voeren

- Heb een open houding zonder emotie.
- Geef uw kind erkenning en begrip.
- Bespreek hoe het pesten gaat.
- Maak onderscheid tussen plagen en pesten.
- Vraag je kind of hij/zij weet waarom hij/zij wordt gepest.
- Vraag je kind naar zijn/haar oplossing.

Ouders van pesters

1. Neem het probleem van uw kind serieus
2. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
3. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
4. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed extra aandacht aan uw kind.
6. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
7. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
8. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Tips om een gesprek met uw kind te voeren

- Heb een open houding zonder verwijten naar uw kind.
- Geef uw kind erkenning en begrip.
- Bespreek hoe en waarom uw kind pest.
- Vraag je kind naar zijn/haar oplossing.

Alle ouders

1. Neem de ouders van het gepeste kind serieus
2. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
3. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
4. Geef zelf het goede voorbeeld.
5. Leer uw kind voor anderen op te komen.

6. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
7. Houd uw kind ook digitaal goed in de gaten. Beveilig de computer op de juiste manier en bekijk regelmatig de zoekgeschiedenis van de computer.

Bijlage D

Onderbouw

Bovenbouw

De Bosch en Hovenschool - KiVA afspraken

1

We willen samen een groep zijn
want dat is fijn

2

Boos, verdrietig, blij:
houd rekening met mij

3

We horen er allemaal bij:
ik, hij en ook jij

4

We verschillen allemaal,
dat maakt ons speciaal

5

We gaan goed
met elkaar om

6

We helpen elkaar

7

We komen
voor elkaar op

De Bosch en Hovenschool - KiVA afspraken

1

We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect

2

Wij maken er samen een fijne groep van

3

We praten met elkaar (in de ik-toel)

4

We willen dat pesten stopt!

5

We gaan goed met elkaar om

6

We helpen elkaar

7

We komen voor elkaar op

